

УДК 37.01/09

DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2023.17.12>Людмила ТОКАРУК, канд. пед. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-7330-406X
e-mail: mila-la@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

Олена МУЗИКА, здобувачка
ORCID ID: 0009-0007-1379-3141
e-mail: music2000lena@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У зв'язку із воєнними діями на території України, ринок праці й освітніх послуг перебуває у стані часткової рецесії, що зумовлює продовження активного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес профорієнтації учнівської молоді. Проблема профорієнтації стає все більш актуальною та важливою в закладах середньої освіти, адже сучасний професійний світ потребує кваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців соціально-педагогічної сфери.

Актуальність теми дослідження відповідає сучасним викликами у сфері профорієнтаційної діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти, оскільки впровадження нових інформаційних технологій створює умови для самостійного та свідомого життєвого і професійного вибору випускників. Визначили методи застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти, а саме, використання соціальних мереж, електронних платформ для онлайн-навчання, відео- та аудіоматеріалів, а також інтерактивних засобів інформації. Створений Telegram канал CGA змістовно складається з інформаційних блоків; статей відомих осіб, підбір текстів, які зможуть допомогти визначитись старшокласникам із напрямом професії; добірка акаунтів у TikTok з профорієнтаційного спрямування; топ три профорієнтаційні програми на YouTube, із корисною та актуальною інформацією; посилання на онлайн платформу із безкоштовною підготовкою до випускних іспитів; підбір Instagram акаунтів, які допомагають у професійному самовизначенні; стаття на тему: "5 основних помилок з вибору професії"; відеоролик на тему: "5 лайфхаків тайм-менеджменту"; оцінка ефективності Телеграм каналу CGA, для зворотного зв'язку.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, професійне самовизначення, профорієнтаційна діяльність, заклади середньої освіти.

Вступ

Наукове дослідження висвітлює ринок праці й освітні послуги в Україні за останні десятиліття, які розвивалися швидкими темпами, що зумовлювало необхідність активного впровадження нових інформаційних технологій в освітній простір, але воєнні дії на території України внесли корективи у процес профорієнтації учнівської молоді. Проблема профорієнтаційної діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти стає все більш актуальною та затребуваною в українському суспільстві, адже сучасний професійний світ потребує кваліфікованих і конкурентоспроможних майбутніх фахівців. Майбутні випускники закладів вищої освіти повинні володіти не лише набутими soft skills (м'якими навичками), а й інформацією про використання отриманих знань у професійній діяльності, що і є головним завданням профорієнтації.

У зв'язку з постійним удосконаленням мережевих технологій і їхнього поширення в усі сфери життєдіяльності особистості, особливої актуальності набувають методи ефективною підготовки учнівської молоді до використання засобів ІКТ у профорієнтаційних пошуках, який сприятиме розширенню доступу до інформації про професії, ринок праці, можливості працевлаштування й навчання, створенню умов для кращого самопізнання проблемних ситуацій, а також отриманню допомоги у плануванні професійної кар'єри засобами онлайн-профорієнтації.

У Законі України "Про соціальні послуги" від 17.01.2019 р., № 2671-VII, зазначено, що одним із видів соціальної допомоги є працевлаштування у зв'язку із безробіттям (Закон України, 2019). Закон України "Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю" від 21 червня 2001 р., № 2558-III, забезпечує правове регулювання соціальної діяльності та визначає основні принципи й завдання соціального педагога, який здійснює

професійну діяльність на основі сучасних наукових знань та інноваційних методів роботи, включаючи використання інформаційно-комунікаційних технологій (Закон України, 2021).

Закон України "Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні" від 9 січня 2007 р., № 537-V допомагає педагогам, соціальним педагогам використовувати інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності, яка може реалізуватися за допомогою технічних засобів: вебсайти, електронні каталоги професій, інтерактивні вебсервіси тощо. Наприклад, вебсайти професійної орієнтації можуть містити інформацію про різні професії, вимоги до кваліфікації та навичок, потенційні можливості кар'єрного зростання й заробітної плати (Закон України, 2007). Використання інформаційно-комунікаційних технологій соціальними педагогами у профорієнтаційній діяльності в закладах середньої освіти регулюється нормативно-правовою базою, а саме: Законом України "Про освіту" від 05 вересня 2017 р., № 2145-VII, який визначає основні правові засади здійснення освітньої діяльності в Україні та містить положення про необхідність впровадження інноваційних технологій (Закон України, 2017).

Концепція розвитку інформаційного суспільства в Україні від 15 травня 2013 р., № 386, визначає стратегію формування інформаційної сфери у країні та передбачає забезпечення доступу до інформаційно-комунікаційних технологій все населення країни, а також підвищення рівня інформаційної грамотності населення (Концепція розвитку, 2013).

Мета наукового дослідження полягає в аналізі застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога у закладах середньої освіти. Мета дослідження конкретизувалася в таких **завданнях**: аналіз основних понять;

© Токарук Людмила, Музика Олена, 2023

визначенні методів застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти; створенні Telegram каналу CGA для поліпшення ефективності профорієнтаційної діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти; розробка програми профорієнтаційної діяльності соціального педагога засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Огляд літератури. Сучасний інформаційний простір вийшов на новий освітній рівень, після оголошення епідеміологічної ситуації в Україні, громадські й міжнародні організації почали створювати та впроваджувати все ж незвичайний вид освітньої діяльності – навчання за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), дистанційне навчання, або онлайн-навчання (Музика, & Токарук, 2023).

Важливим аспектом для застосування інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти є розуміння сутності поняття ІКТ. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – це сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються для добору, опрацювання, зберігання, подання, передавання різноманітних даних і матеріалів, необхідних для підвищення ефективності різних видів діяльності, у нашому випадку, профорієнтаційних (Коваленко, 2017).

ІКТ – це технології опрацювання інформації за допомогою комп'ютера та телекомунікаційних засобів. Впровадження ІКТ у профорієнтаційний процес стимулює інтерес випускників до освітньої діяльності, сприяє формуванню логічного та творчого мислення, розвитку інформаційної культури, додаткових фахових навиків (Дітковська, 2013).

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти, може включати в себе використання соціальних мереж, електронних платформ для онлайн-навчання, відео- та аудіо-матеріалів, а також інтерактивних засобів інформації. Наприклад, соціальні мережі залучають старшокласників до дискусій про професійний вибір, обговорення потенційних можливостей та обмін досвідом з вже діючими фахівцями (Голякова, Токарук, 2022).

Інформаційно-комунікаційні технології у профорієнтаційній діяльності соціального педагога є важливим інструментом, що допомагає залучати здобувачів середньої освіти до процесу професійної орієнтації та підтримки їхніх індивідуальних потреб й інтересів. ІКТ дозволяють збирати, організовувати та надавати інформацію про різні види професій, взаємодіяти зі старшокласниками, забезпечувати інтерактивні методи навчання, спілкування (Доротюк, 2015).

Важливою складовою профорієнтаційної діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти є вміння використовувати мультимедійні засоби навчання у закладах середньої освіти, а саме: відео-матеріали, інтерактивні завдання, аудіо-матеріали, які допомагають залучати старшокласників до процесу професійної орієнтації та підтримувати індивідуальні потреби кожного з них. Однак, використання ІКТ повинне відповідати віковим та індивідуальним особливостям здобувачів середньої освіти, а також нормативно-правовій базі про захист прав дітей (Мирошник, 2020).

Отже, засоби ІКТ у профорієнтаційній діяльності соціального педагога відкривають сучасні напрями впровадження профорієнтаційних програм видами мультимедійних технологій, відео- та аудіо-відтворення,

онлайн-ігри, додатки соціальних мереж, що дає можливість здійснити повноцінну й комплексну профорієнтацію в закладах середньої освіти, водночас не обмежуючись часовими та просторовими межами.

Методологія. Під час проведення емпіричного дослідження щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти, використовувалися діагностичні методи (анкета на визначення найпопулярніших засобів ІКТ у середовищі старшокласників, анкета на визначення рівня професійного самовизначення за авторством Б. Мирошник, тест Дж. Голланда для визначення професійних типів особистості, проведено опитування для визначення ефективності застосування Telegram каналу CGA), методи первинного (частотний аналіз, середнє значення) і вторинного (залежних і незалежних вибірок) аналізу результатів дослідження.

Анкета на визначення найпопулярніших засобів ІКТ у середовищі старшокласників включала 14 запитань, де опитувані обирали одну або декілька із запропонованих відповідей, що надало змогу визначити: Скільки часу старшокласники витрачають на соціальні мережі? Які соціальні мережі старшокласники вважають найкращими для спілкування? Які платформи, онлайн-сервіси старшокласники використовують у навчанні? Які онлайн-сервіси, використовуються старшокласниками для отримання та засвоєння інформації із профорієнтації? Як часто класні керівники та соціальний педагог проводять для старшокласників профорієнтаційні заняття? Які засоби ІКТ використовували класний керівник і соціальний педагог під час проведення профорієнтаційних занять? Як старшокласники оцінюють проведення профорієнтаційних занять класним керівником і соціальним педагогом? Які онлайн-сервіси, платформи використовуються старшокласниками для розваг, хобі, відпочинку? Якими програмами, онлайн-сервісами старшокласники користуються для саморозвитку? Які програми, онлайн-сервіси є найкращими для пошуку інформації? Які засоби ІКТ допомагають засвоювати інформацію? За допомогою яких способів старшокласникам легше отримувати інформацію про світ професій?

Анкета на визначення рівня професійного самовизначення за авторством Б. Мирошник включала сім запитань де респонденти обрали одну із запропонованих відповідей. Обробка даних відбувалася відповідно до ключів відповідей і дозволяє визначити три рівні професійного самовизначення: низький, середній і високий.

Тест Дж. Голланда для визначення професійних типів особистості включала 42 пункти з парним переліком професій, де опитувані старшокласники обирали ту професію, яка їм більше до вподоби. Обробка даних відбувалася відповідно до ключа, який дозволяє визначити шість професійних типів особистості: реалістичний, інтелектуальний, соціальний, конвенційний, підприємницький, артистичний.

Опитувальник для визначення ефективності застосування Telegram каналу CGA учнями закладів середньої освіти у профорієнтаційних інформаційних потребах. Опитування включало 10 запитань, де старшокласники обирали одну або декілька із запропонованих відповідей і визначали: Як часто відвідують профорієнтаційний Telegram канал CG? Як оцінюють корисність інформації, що отримують із профорієнтаційного Telegram каналу CGA? Чи допоміг профорієнтаційний Telegram канал CGA у виборі майбутньої професії? Який спосіб висвітлення інформації в Telegram каналі CGA подобається

старшокласникам найбільше? Як старшокласники оцінюють Телеграм канал CGA за критеріями: інформативність, змістовне наповнення, актуальність, креативність? Чи змінилися плани щодо майбутньої кар'єри після того, як почали відвідувати профорієнтаційний Телеграм канал CGA? Чи задоволені старшокласники якістю контенту на профорієнтаційному Телеграм каналі CGA? Як старшокласники оцінюють профорієнтаційний Телеграм канал CGA? Чи порекомендували б профорієнтаційний Телеграм канал CGA друзям і знайомим? Яка є ймовірність, що старшокласники продовжать відвідувати профорієнтаційний Телеграм канал CGA в майбутньому?

Процедура дослідження застосування інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога в закладах середньої освіти, складалося з декількох етапів: констатуючого експерименту першого порядку, проведення діагностичного дослідження за допомогою методів первинного та вторинного аналізу, розподілу вибірки на експериментальну (підписані на профорієнтаційний Telegram канал CGA) і контрольну (не підписані на профорієнтаційний Telegram канал CGA) групи; констатуючого експерименту другого порядку – повторного проведення діагностичного дослідження серед осіб, які склали

експериментальну й контрольну групи. У дослідженні взяли участь 66 учнів 9–11 класів Полонського ліцею № 4 Полонської міської ради Полонської міської територіальної громади Хмельницької області, серед яких: 35 дівчат і 31 хлопець.

Результати

Соціальні мережі як один із засобів ІКТ потрібно ефективно використовувати у профорієнтаційній діяльності соціальним педагогом. На запитання: "Які платформи, онлайн сервіси старшокласники використовують у навчанні?" відповідно до результатів зображених на рис. 1, можемо проаналізувати, що 62,1 % використовують Google classroom, 45,5 % – Web-браузери, 28,8 % – Viber, 27,7 % – Telegram, 24,2 % – Zoom, 16,7 % – Gmail, 7,6 % – Instagram.

На запитання: "Які онлайн сервіси, платформи старшокласники використовують для отримання та засвоєння інформації із профорієнтації?", де відповідно до результатів зображених на рис. 2., 80,3 % учнів старших класів обрали Web-браузери, 33,3 % – YouTube, 31,8 % вказали Telegram, 25,8 % – TikTok, 10,6 % обрали Instagram, 7,6 % – Viber і менше 2 % обрали інші онлайн-сервіси, що вказує на нестандартні способи отримання інформації із профорієнтації.

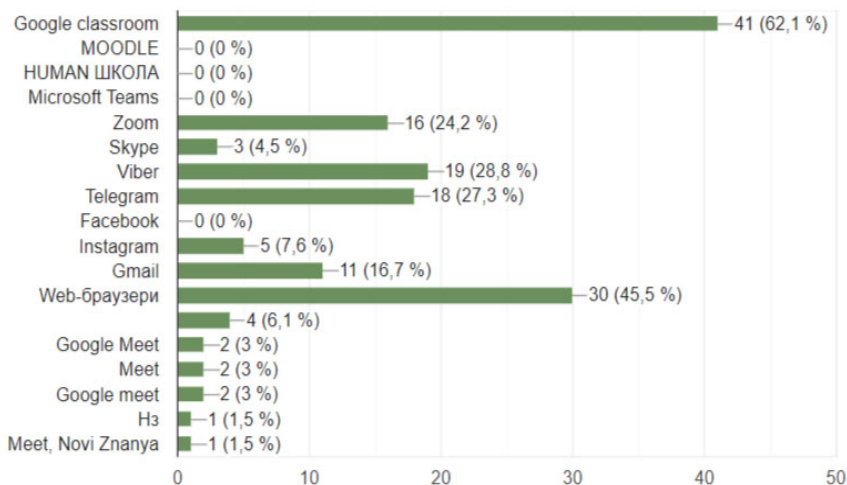

Рис. 1. Результати відповідей старшокласників на запитання "Які онлайн сервіси та платформи вони використовують у навчанні"?

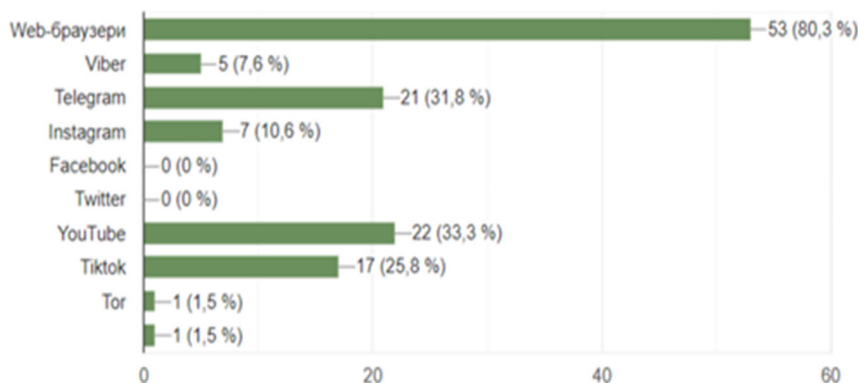

Рис. 2. Результати відповідей старшокласників на запитання "Які онлайн сервіси, платформи вони використовують для отримання й засвоєння інформації із профорієнтації"?

Для проведення аналізу впровадження профорієнтаційних занять класним керівником/соціальним педагогом для старшокласників, було поставлене запитання: "Як

часто класний керівник/соціальний педагог проводять для вас профорієнтаційні заняття?. Відповідно до результатів зображених на рис. 3, можна зазначити, що

профорієнтаційні заняття з учнями старших класів проводились здебільшого лише декілька разів за період навчання 57,6 %, тому такий показник є недостатнім для повноцінної і змістовної профорієнтаційної діяльності з боку класного керівника й соціального педагога, адже

учні старших класів не в змозі отримати повний обсяг знань, умінь та навичок, які необхідні для успішного вибору майбутньої професії, крім того 10,6 % вказали відповідь "Жодного разу не проводили".

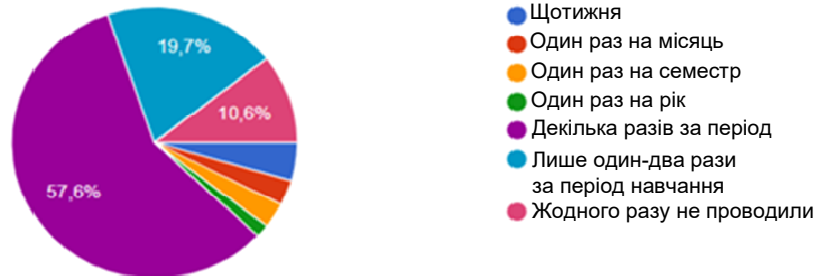

Рис. 3. Як часто ваш класний керівник/соціальний педагог проводять для вас профорієнтаційні уроки?

На запитання "Які засоби ІКТ використовували класний керівник/соціальний педагог під час проведення профорієнтаційних уроків", відповідно до результатів зображених на рис. 4, було обрано такі засоби у відсотковому відношенні – відеоролики 68,2 %, презентації – 39,4 %, онлайн платформи – 21,2 %, онлайн тестування 13,6 %, інформаційні зображення – 6,1 %, інтерактивні ігри – 6,1 % і більше 10 % – уроки не проводились взагалі та вказує на те, що відеоролики є найбільш популярним засобом ІКТ для проведення профорієнтаційних занять, оскільки більше ніж 2/3 відповідей зазначили їх як використаний засіб.

Презентації та онлайн платформи широко використовуються для проведення профорієнтаційних занять, але їхнє використання значно менше, ніж у відеороликах.

Отже, переважна більшість відповідей свідчать про обмеженість використання онлайн тестувань, інформаційних зображень та інтерактивних ігор у процесі проведення профорієнтаційних уроків. Понад 10 % старшокласників зазначили, що профорієнтаційні заняття не проводились взагалі, що може свідчити про відсутність відповідної підготовки класних керівників або соціальних педагогів у профорієнтаційному напрямі, тому можна запропонувати розроблену нами Програму занять із профорієнтаційної діяльності соціальним педагогам і класним керівникам, із використанням засобів ІКТ.

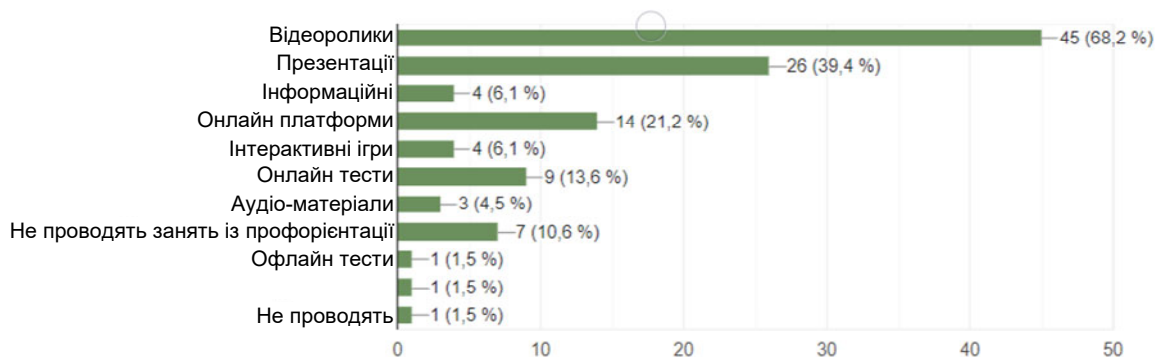

Рис. 4. Результати відповідей старшокласників на запитання "Які засоби ІКТ використовують класні керівники, соціальні педагоги під час проведення профорієнтаційних уроків"?

Для визначення ефективності проведених профорієнтаційних занять із старшокласниками, класним керівником або соціальним педагогом, ми поставили запитання "У яку кількість балів ви б оцінили проведення профорієнтаційних уроків класним керівником/соціальним педагогом"? (де 5 – це дуже ефективні, 0 – не корисні) та отримали відповідні результати, які відображено на рис. 5, де із 66 опитуваних старшокласників 30,3 % оцінюють профорієнтаційні заняття в 3 бали, 22,7 % – у 4 бали, 10,6 % – у 5 балів, 10,6 % – у 1 бал і 9,1 % – у 0 балів.

професійному орієнтуванні, або з не достатньо цікавими чи інформативними програмами.

Варто звернути увагу на те, що більшість старшокласників оцінили профорієнтаційні заняття на середні бали (3 або 4), що може свідчити необхідність поліпшення якості проведення освітніх заходів.

Отже, можемо підсумувати, що проведення профорієнтаційних уроків має корисний ефект для більшості учнів старших класів, оскільки 63,6 % опитаних оцінили їх як ефективні (4 або 5 балів). Проте, є також значна кількість старшокласників (19,7 %), які вважають, що такі заняття не приносять жодної користі (0 або 1 бал) і може пов'язано з незацікавленням учнів старших класів у

Для створення ефективного й корисного профорієнтаційного Telegram каналу, нами було поставлені старшокласникам такі запитання: "Які онлайн сервіси, платформи ви використовуєте для розваг, хобі, відпочинку"? Відповідно до результатів зображених на рис. 6, помітно, що старшокласники найактивніше використовують канали YouTube 83,3 %, Tik-tok – 77,3 %, Instagram – 72,7 %, Telegram – 66,7 %, Web-браузери – 19,7 %, Viber – 7,6 %, та менше 2 % – інші платформи, що дозволяє нам ефективно підбирати матеріал для інформаційного

наповнення профорієнтаційного каналу, і Програми профорієнтаційних занять.

На запитання "Які програми, онлайн сервіси на вашу думку є найкращими для пошуку інформації?", відповідно до результатів зображених на рис. 7, ми отримали такі відповіді: Web-браузери – 89,4 %, Telegram – 65,1 %, YouTube – 42,4 %, також, Instagram – 12,1 %, Viber – 1,5 %, та інші сервіси менше 2%.

Для отримання результатів щодо способів подання інформації із профорієнтаційних заходів, було поставлене запитання "За допомогою яких способів вам легше отримувати інформацію про світ професій"? Згідно з даними діаграми на рис. 8, старшокласники визначили, що найбільш легкий спосіб отримання інформації про світ професій – це відеоролики, що підтримали 72,2 % опитаних. Наступні за популярністю способи отримання інформації про світ професій – це профорієнтаційні канали в соціальній мережі (62,5 %) і цікаві тести для

професійного самовизначення (54,5 %). За названими способами йдуть короткі інформаційні повідомлення (28,8 %), заняття із профорієнтації (25,8 %), виступи представників професій у закладі середньої освіти (18,2 %), інформаційні зображення (16,7 %) і профорієнтаційні тренінги (4,5 %), лише 1,5 % опитаних не цікавляться цією тематикою.

Отже, можемо зробити висновки, що проведене нами дослідження визначило значні прогалини у профорієнтаційній підготовці старшокласників закладів середньої освіти засобами ІКТ, тому для поліпшення обізнаності учнів старших класів у профорієнтаційних заходах, ми розробили Програму занять профорієнтаційної діяльності соціального педагога із використанням засобів ІКТ і профорієнтаційний Telegram канал CGA, які враховуватимуть виклики, потреби, тенденції учнівської молоді у профорієнтаційній підготовці сучасними інноваційними технічними засобами.

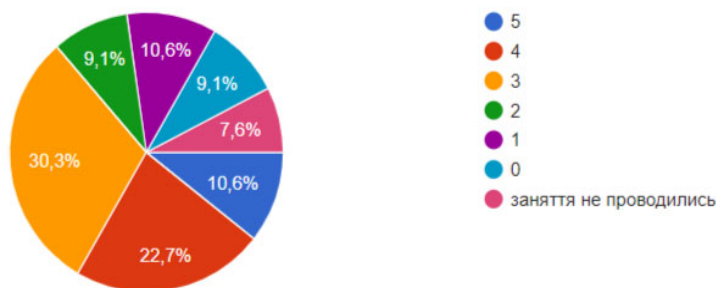

Рис. 5. Результати відповідей старшокласників на запитання "У яку кількість балів ви б оцінили проведення профорієнтаційних уроків класним керівником/соціальним педагогом"? (де 5 – це дуже ефективно, 0 – не корисні)

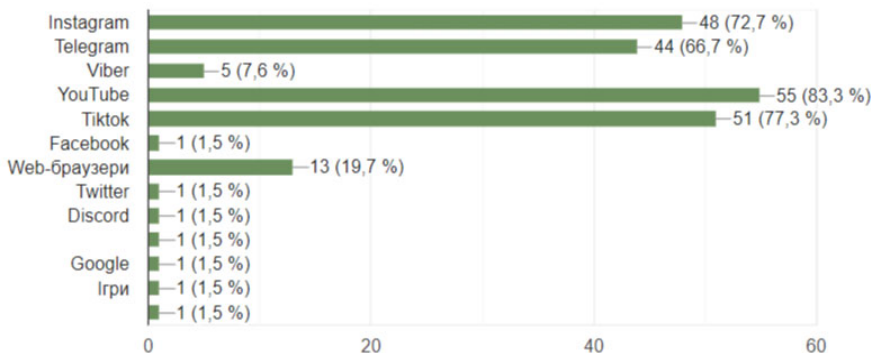

Рис. 6. Результати відповідей старшокласників на запитання "Які онлайн сервіси, платформи ви використовуєте для розваг, хобі, відпочинку"?

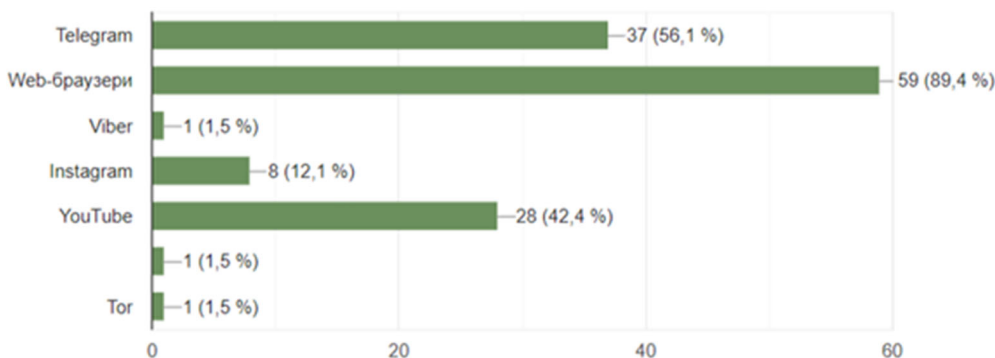

Рис. 7. Результати відповідей старшокласників на запитання "Які програми, онлайн сервіси на вашу думку є найкращими для пошуку інформації"?

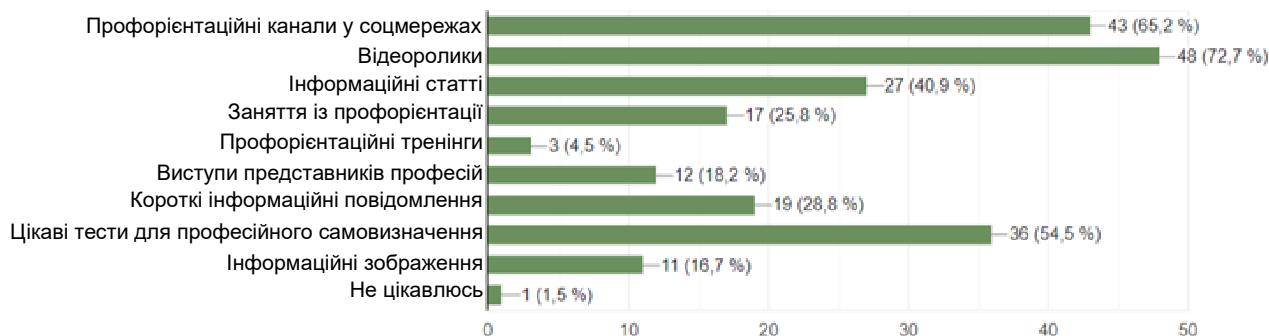

Рис. 8. Результати відповідей старшокласників на запитання "За допомогою яких способів вам легше отримувати інформацію про світ професій"?

Дискусія і висновки

Результати дослідження зумовлені віковими особливостями, освітнім досвідом, рівнем соціального розвитку як об'єктивними детермінантами ефективності просування учнів старших класів закладів середньої освіти за індивідуалізованим шляхом профорієнтації та професійного самовизначення, виявляються з урахуванням принципу безперервності використання засобів ІКТ.

Провідну роль відіграють результати профорієнтаційної діяльності, які важливі для батьків, класних керівників, соціальних педагогів і надають можливість передбачити для конкретного випускника з урахуванням його особливостей, наявних навичок і знань, мотивації до освоєння сучасних знань, досягнень у процесі накопичення цифрового аналізу.

Соціальний педагог, як тьютор, може фіксувати зв'язок між конкретним фактором вибору й результатом професійного самовизначення кожного старшокласника, вчасно реагувати на потреби у виборі напрямів зацікавленостей майбутньої професії сучасними засобами ІКТ.

Соціальні мережі допомагають соціальному педагогу створити спільноти засобами ІКТ, де здобувачі освіти діляться досвідом пошуку омріяної професії. Використання інформаційно-комунікаційних технологій є незамінним інструментом у профорієнтаційній діяльності соціального педагога, який допомагає підвищити якість та ефективність процесу навчання й підготовки старшокласників до вибору майбутньої професії.

Основними принципами професійного самовизначення є принцип усвідомленого вибору професії за допомогою засобів ІКТ, який визначається прагненням, власним вибором задовольнити не лише особистісні інтереси у професійній діяльності, але ще й принести користь соціуму.

Результатом професійної орієнтації є професійне самовизначення, де аналіз наукової літератури свідчить про те, що необхідно розмежовувати такі два аспекти як вибір професії старшокласниками та професійне самовизначення старшокласників.

Однак, використання ІКТ у профорієнтаційній діяльності соціального педагога не повинно обмежуватися процесами взаємодії виключно між випускниками й технічними засобами навчання. Використання ІКТ може включати безліч можливостей, серед яких ефективним є онлайн-консультування, де випускники можуть спілкуватися в режимі онлайн із фахівцем соціальної сфери за допомогою соціальних мереж.

Отже, професійна орієнтація повинна бути тісно взаємопов'язаною зі змінами соціально-економічного розвитку українського суспільства, які впливають на ринок праці, тому варто зауважити, що сучасна система

профорієнтаційної діяльності не відповідає потребам професійної сфери особистості щодо її професійного самовизначення.

Внесок авторів: Людмила Токарук – концептуалізація, методологія, емпіричне дослідження, аналіз джерел, підготовка огляду літератури або теоретичних засад дослідження; Олена Музика – програмне забезпечення, збір емпіричних даних і їхня валідація, емпіричне дослідження.

Список використаних джерел

Голякова, Н., & Токарук, Л. (2022). Вплив цифрових технологій на розвиток фахових компетентностей соціального педагога. *Digital Transformations of Modernity: Proceedings of the Multidisciplinary International Scientific-Practical Conference, January 24*. REICST. https://reicst.com.ua/asp/issue/view/conf_mult_01_2022.

Дітковська, Л. (2013). Організаційно-педагогічні умови формування ІКТ компетентності майбутніх соціальних працівників. *Вісник Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*, 21(280), 36–44. DOI:10.36074/logos-18.08.2023.56.

Доротюк, В., Піддячий, М., Левченко, Ф., Рогоза, В., Васківський, М., & Доротюк, О. (2015). Соціально-професійна орієнтація учнів в умовах профільного навчання. *Педагогічна думка*, 338. <https://undip.org.ua/library/sotsialno-profesiyna-orientatsiia-uchniv-v-umovakh-profilnoh-navchannia-monohrafiia/>

Коваленко, В. (2017). *Формування соціальної компетентності молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій*. ЦП "Компринт".

Мирошник, Б. (2020). Профорієнтаційна діяльність соціального педагога у закладах середньої освіти. *Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції "Актуальні проблеми реформування системи виховання та освіти України"*, ч. 1, 40–43.

Музика, О., & Токарук, Л. (2023). Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у профорієнтаційній діяльності соціального педагога: міжнародний досвід. *Матеріали XXV Міжнародної конференції молодих науковців*. Лпра-К, 183–185. https://psy.knu.ua/images/2022/Materiali_konferentsii_Tezi_2022.pdf.

Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. Постанова Кабінету Міністрів № 386-р. (2013, 15 травня). (Україна). *Відомості Верховної Ради України*, 49. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p#Text>.

Про освіту, Закон України № 2145-VII (2017, 5 вересня) (Україна). *Відомості Верховної Ради України*, 38–39. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні, Закон України № 537-V (2007, 09 січня) (Україна). *Відомості Верховної Ради України*, 12. <https://zakon.rada.gov.ua/law/show/537-16#Text>.

Про соціальні послуги, Закон України № 2671-VII (2019, 17 січня) (Україна). *Відомості Верховної Ради України*, 18. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю, Закон України № 2558-III (2021, 21 червня) (Україна). *Відомості Верховної Ради України*, 23. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.

References

Ditkovska, L. (2013). Organizational and pedagogical conditions for the formation of ICT competence of future social workers. *Visnyk of the Luhansk National T. Shevchenko University. Series: Ped of science*, 21(280), 36–44 [in Ukrainian]. DOI:10.36074/logos-18.08.2023.56.

Dorotyuk, V., Pidtyachyi, M., Levchenko, F., Rogoza, V., Vaskivsky, M., & Dorotyuk, O. (2015). Socio-professional orientation of students in the conditions of professional education. *Pedagogical opinion* [in Ukrainian]. <https://undip.org.ua/library/sotsialno-profesiyna-orientatsiia-uchniv-v-umovakh-profilnoh-navchannia-monohrafiia/>

Golyakova, N., & Tokaruk, L. (2022). The influence of digital technologies on the development of professional competences of social pedagogues. *Digital Transformations of Modernity: Proceedings of the Multidisciplinary International Scientific-Practical Conference, January 24. REICST* [in Ukrainian]. https://reicst.com.ua/asp/issue/view/conf_mult_01_2022.

Kovalenko, V. (2017). *Formation of social competence of junior high school students by means of information and communication technologies*. CP "Komprint" [in Ukrainian].

Music, O., & Tokaruk, L. (2023). The use of information and communication technologies in career guidance activities of social pedagogues: international experience. *Proceedings of the XXV International Conference of Young Scientists*. Lira-K, 183–185 [in Ukrainian]. https://psy.knu.ua/images/2022/Матеріали_конференції_Тези_2022.pdf.

Myroshnyk, B. (2020). Career guidance activities of social pedagogues in secondary education institutions. *A collection of abstracts of scientific works of the participants of the international scientific and practical conference "Actual problems of reforming the system of upbringing and education of Ukraine"*, part 1, 40–43 [in Ukrainian].

On Basic Principles of Development of the Information Society in Ukraine, Law of Ukraine № 537-V (2007, 09 January) [in Ukrainian]. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 12. <https://zakon.rada.gov.ua/law/show/537-16#Text>.

On Education, Law of Ukraine № 2145-VII (2017, 5 September) (Ukraine). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 38–39 [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

On Social Services, Law of Ukraine № 2671-VII (2019, 17 January) (Ukraine). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 18 [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

On Social Work with Families, Children and Youth, Law of Ukraine № 2558-III (2021, 21 June) *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 23. [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.

On the Approval of the Strategy for the Development of Information Society in Ukraine, Cabinet of Ministers Order № 386-r (2013, 15 May). *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 49 [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p#Text>.

Отримано редакцією журналу / Received: 22.06.23

Прорецензовано / Revised: 07.07.23

Схвалено до друку / Accepted: 07.07.23

Liudmyla TOKARUK, PhD (Ped.), Assoc. Prof.

ORCID ID: 0000-0002-7330-406X

e-mail: mila-la@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

Olena MUZYKA, Applicant (Social Ped.)

ORCID ID: 0009-0007-1379-3141

e-mail: music2000lena@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY IN PROFESSIONAL ORIENTATION ACTIVITIES OF SOCIAL EDUCATORS IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

In connection with military actions on the territory of Ukraine, the market of labor and educational services is in a state of partial recession, which determines the continuation of the active implementation of information and communication technologies in the process of career guidance of schoolchildren. The problem of career guidance is becoming more and more relevant and important in secondary education institutions, because the modern professional world needs qualified and competitive specialists in the socio-pedagogical sphere.

B a c k g r o u n d . *The relevance of the research topic corresponds to modern challenges in the field of career orientation of social pedagogues in secondary education institutions, since the introduction of new information technologies creates conditions for independent and conscious life and professional choices of graduates. The purpose of the scientific research is to analyze the use of information and communication technologies in career guidance activities of social pedagogues in secondary education institutions. The purpose of the research was specified in such tasks as: analysis of basic concepts; determining the methods of using information and communication technologies in career guidance activities of social pedagogues in secondary education institutions; creation of the CGA Telegram channel to improve the effectiveness of career orientation activities of social pedagogues in secondary education institutions; development of a program of career orientation activities of a social pedagogue by means of information and communication technologies.*

M e t h o d s . *The methods of using information and communication technologies in career guidance activities of a social pedagogue in secondary education institutions were determined, namely, the use of social networks, electronic platforms for online learning, video and audio materials, as well as interactive means of information.*

R e s u l t s . *The created Telegram channel CGA meaningfully consists of information blocks; articles by famous people, a selection of tests that can help high school students decide on a career path; a selection of TikTok accounts from a professional direction; top 3 career guidance programs on YouTube, with useful and relevant information; a link to an online platform with free preparation for final exams; selection of Instagram accounts that help in professional self-determination; article on the topic: "5 main mistakes when choosing a profession"; video on the topic: "5 life hacks of time management; evaluation of the effectiveness of Telegram channel CGA, for feedback.*

C o n c l u s i o n s . *The result of career guidance is professional self-determination, where the analysis of scientific literature shows that it is necessary to distinguish between such two aspects as the choice of profession by high school students and professional self-determination of high school students. However, the use of ICT in the career guidance activities of a social pedagogue should not be limited to the processes of interaction exclusively between graduates and technical means of learning. The use of ICTs can include many opportunities, among which online counselling is effective, where graduates can communicate online with a social worker using social networks.*

K e y w o r d s : *information and communication technologies, professional self-determination, career guidance activity, secondary education institutions.*

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у збиранні, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; у рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.